

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балюк С.А. Концепція екологічного ризику деградації ґрунтового покриву України / С.А. Балюк, Г.А. Верніченко // Вісн. аграр. науки. – 2011. – № 6. – С. 5-11
2. Бедердинов Д.Р. Антропогенні фактори опустелювання. К. : Проблеми регіональної екології, 2000., №2, с. 20-24
3. Кривов В.М. Основи землевпорядкування: [навч. посіб. для вищ. навч. закл. II-IV рівнів акредитації] / В.М. Кривов, Р.В. Тихоненко, І.П. Гетьманчик. – К.: Урожай, 2008. – 324 с.
4. Концепція боротьби з деградацією земель та опустелюванням: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 року № 1024-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1024-2014-p>.
5. Овчарук О. Агроекологічна роль сівозміни в умовах України та країн ЄС // Овчарук Олег, Гуцол Тарас, Andrzej Samborski, Marcin Niemiec/ Сучасний рух науки: тези доп. V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 7-8 лютого 2019 р. – Дніпро, 2019. – 511-516 с.
6. Савич, В. І. Дігресія, падіння родючості та техногенні навантаження як фактори опустелювання ґрунтів / В. І. Савич [и др.] // Вісті Тімірязевської сільськогосподарської академії. -2011. – № 2. – С. 123-133.
7. Свинцов, І. П. Опустелювання глобальна екологічна проблема / І. П. Свинцов // Вісник академії сільськогосподарських наук. – 2011. – № 5. –С. 20-22.
8. Шкуратов О.І. Оцінка земель в процесі організації екологічно орієнтованого сільськогосподарського виробництва / О.І. Шкуратов //АгроСвіт. – 2013. – № 24. – С. 13-17.

УДК 982.46

ЕКОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РОЗМІРІВ САНІТАРНО-ЗАХИСНИХ ЗОН ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ

Чуприна Ю.Ю., ст. викладач

Лашко С.С. здобувач другого (магістерського) рівня освіти

E-mail: rybchenko_yuliya@ukr.net

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Розміри санітарно-захисних зон (СЗЗ) для промислових підприємств та інших об'єктів, що є джерелами забруднення навколишнього природного середовища, встановлюють відповідно до чинних санітарних норм. Розміщення зон відбувається за „Методикою розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі забруднюючих речовин, які містяться у викидах підприємств”, за розрахунками рівнів шуму та електромагнітних випромінювань з огляду на

реальну санітарну ситуацію – фонове забруднення, особливості рельєфу, метеоумови, розу вітрів, а також дані лабораторних досліджень.

Відстань СЗЗ від межі житлових забудов визначають залежно від категорії небезпеки підприємства і ступеня впливу викидів забруднюючих речовин на навколишнє середовище. Розміри СЗЗ для промислових підприємств і окремих споруд з технологічними процесами, які є джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, повинні відповідати значенню категорії небезпеки підприємства, які наведені в табл. 1.

Табл. 1. Категорії небезпеки підприємства і розмір санітарно-захисних зон

Категорія небезпеки підприємства	Значення КНП
I	>108
II	108 > КОП > 104
III	104 > КОП > 103
IV	< 103

Розмір СЗЗ підприємства зі знешкодження токсичних промислових відходів (ТПВ) потужністю до 100 тис. т відходів на рік становить 500 м, 100 тис. т і більше – 1000 м. Розміри СЗЗ ділянки складування ТПВ до межі населених пунктів, відкритих водоймищ, а також до об'єктів культурно-оздоровчого призначення приймається не менше 3000 м. Майданчики поховання ТПВ розміщуються на відстані не менше 200 м від автомобільних доріг, залізничних колій загальної мережі; 50 м від межі зелених насаджень, які не призначені для рекреації.

Розміри СЗЗ для нових видів виробництв, підприємств та інших виробничих об'єктів з новими технологіями, а також їх зміна для підприємств і виробництв I-III класів небезпеки затверджуються Головним державним санітарним лікарем України на підставі висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи проектних матеріалів на будівництво зазначених об'єктів. За певних умов розміри СЗЗ для промислових підприємств і окремих об'єктів можуть бути збільшені або зменшені. СЗЗ для підприємств та об'єктів, що проектуються з впровадженням нової технології або реконструюються, може бути збільшена за належного техніко-економічного та гігієнічного обґрунтування, але не більш, ніж у 3 рази у випадках:

- відсутності способів очищення викидів;
- неможливості знизити надходження в навколишнє середовище хімічних речовин, електромагнітних та іонізуючих випромінювань до значень, встановлених нормативами;
- розташування житлової забудови, оздоровчих та інших об'єктів з підвітряного боку відносно підприємств у зоні забруднення атмосфери.

Якщо підприємство розташоване в промисловому вузлі з іншими підприємствами, які також здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, в архітектурно-планувальному рішенні під час визначення розмірів і встановленні меж та розташуванні санітарно-захисної зони цього

підприємства повинна бути врахована сумарна кількість викидів забруднюючих речовин, що викидаються усіма підприємствами.

Територія СЗЗ не може розглядатись як резерв розширення підприємств та сільбищної території.

У випадках, коли розрахунками не підтверджується розмір нормативної СЗЗ або неможлива її організація в конкретних умовах, ухвалюють рішення про зміну технології виробництва, що передбачає зниження викидів шкідливих речовин в атмосферу, його перепрофілювання або закриття.

У санітарно-захисних зонах не можна допускати розміщення:

- житлових будинків з придомовими територіями, гуртожитків, готелів;
- дитячих дошкільних закладів, загальноосвітніх шкіл, лікувально-профілактичних та оздоровчих установ різного призначення;
- спортивних споруджень;
- водозабірних споруд та споруд водогінної розподільної мережі.

Допускається розташовувати у санітарно-захисній зоні:

– пожежні депо, лазні, пральні, гаражі, склади (крім продовольчих), будівлі управлінь, конструкторських бюро; науково-дослідні лабораторії, пов'язані з обслуговуванням даного та прилеглих підприємств;

– приміщення для чергового аварійного персоналу та добової охорони підприємств, стоянки транспорту, місцеві та транзитні комунікації, електростанції, нафто- і газогони, свердловини для технічного водопостачання, водоохолоджуючі споруди, споруди для підготовки технічної води, каналізаційні насосні станції, споруди оборотного водопостачання, розсадники рослин для озеленення підприємств та санітарно-захисної зони.

У разі організації нових, не вивчених в санітарно-гігієнічному відношенні виробництв та технологічних процесів, а також будівництва або реконструкції великих підприємств I та II класів небезпеки та їх комплексів, що можуть несприятливо впливати на навколишнє середовище та здоров'я населення, розміри СЗЗ встановлюють у кожному конкретному випадку з огляду на ступінь впливу на навколишнє середовище аналогічних об'єктів.